

Az EU állami támogatásokra vonatkozó szabályozása a határon átnyúló együttműködés tükrében

1

Barna-Lázár Zoltán

Az Európai Területi Társulások 2016. évi III. ETT Műhelytalálkozója

Kassa, 2016. szeptember 29.

Versenyjogi alapvetések

Az állami támogatási szabályok háttere

- Egységes európai piac
- Egységes európai verseny
- Az állami támogatás torzítja a versenyt
- Ezért szükséges az állami támogatások versenyjogi szabályait közösségi szinten rögzíteni

TILOS!

Az állami támogatásban részesülő vállalkozás versenyelőnyt szerez a versenytársaival szemben. Ezért az EU jog tiltja az állami támogatást.

kivéve...

... ha a támogatást az általános gazdasági célok indokolják.

- A jogellenesen kapott, tiltott állami támogatás szankciója a teljes visszafizetés is lehet (hiszen ez állítja vissza a versenytorzító hatást)
- A támogatást az abban részesülő (a kedvezményezett) fizeti vissza – mindegy, hogy ki hibázott
- Ezért nagyon fontos, hogy tudjuk:
 - **Hogy a támogatás, amit kapunk, állami támogatásnak minősül-e**
 - **Ha igen, akkor melyik kivételi kategóriába esik**

Mi minősül állami támogatásnak (state aid)?

A négy kritérium

Négy feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy állami támogatásról beszélhessünk.

- 1) A támogatást az állam adja, vagy közpénzből származik
- 2) Bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos termékek előállítását előnyben részesíti
- 3) A versenyt torzítja vagy a verseny torzításával fenyeget
- 4) Az EU Tagállamok közötti kereskedelmet érinti

A támogatást az állam adja, vagy közpénzből származik

- Bármilyen állami vagy közpénz forrás
 - EU támogatás (ha azt tagállami döntéssel keresztül ítélik oda)
 - Tagállami központi költségvetési forrás
 - Önkormányzati forrás stb.
- Bármilyen megjelenési forma
 - Vissza nem térítendő támogatás
 - Kedvezményes hitel
 - Ingyenes vagy kedvezményes ingatlan- vagy eszközhasználat
 - Adókedvezmény stb.

VAGYIS NEM CSAK AZ, AMIBEN EU PÉNZ VAN!!!

Bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos termékek előállítását előnyben részesíti

- A „vállalkozás” egy gazdasági tevékenységet (is) végző szervezet – a szervezeti formától függetlenül (akár egy önkormányzat, egy alapítvány is).
- A „gazdasági tevékenység” olyan termékek vagy szolgáltatások piacra vitelét jelenti, amelyet elméletben akár egy privát vállalkozás is végezhetne. A profitabilitás, sőt az árbevétel mértéke sem meghatározó, csak a tevékenység jellege.
- A szelektivitás azt jelenti, hogy nem az összes piaci szereplő részesül az előnyből (pl. általános adókedvezmények nem minősülnek állami támogatásnak). Az EU finanszírozott támogatási programoknál mindig van szelektivitás.
- Az „előny” bármilyen olyan, a vállalkozás szempontjából kedvező tényező lehet, amelyben normál piaci feltételek mellett nem részesülhetne. Ez nem csak közvetlen pénzügyi előny lehet!

Bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos termékek előállítását előnyben részesíti

Esetek, amikor ez a feltétel NEM áll fenn:

- Amikor a kedvezményezett nem végez gazdasági tevékenységet.
- Bár a támogatást a vállalkozás kapja, az nem az ő számára jelent előnyt – például rugalmas foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatások.
- A közfeladat ellentételezéseként kapott támogatás (SGEI) – például közcélú kulturális tevékenységhez kapott támogatás. Ehhez az ún. Altmark kritériumoknak teljesülniük kell.

A versenyt torzítja vagy a verseny torzításával fenyeget

- Az esetek többségében ez fennáll
- Nem kell, hogy létezzen konkrét versenytárs, hiszen a kritérium a potenciális versenytársakra is kiterjed
- A versenytorzítás mértéke sem mérvadó, lehet nagyon kicsi is
- Kivétel: monopólium

Az EU Tagállamok közötti kereskedelmet érinti

- Ha az áru/szolgáltatás kereskedhető a tagállamok között, már teljesül
- A kis összegű támogatás is kivétel: de minimis támogatások
- „Helyi hatás” elve: helyben kínált szolgáltatások (pl. rekreációs vagy kulturális szolgáltatások), amelyek nem vonzanak nemzetközi látogatókat, nem érintik a tagállamok közötti kereskedelmet
- A helyi hatás elve ugyanakkor épp a CBC programokban általában nem alkalmazható, hiszen itt a projektek dedikált célja a határon átnyúló hatás elérése
- Ha viszont a CBC program nem érint másik tagállamot (pl. ukrán, szerb együttműködési programok), akkor kivétel lehet

Mi a teendő, ha a finanszírozás állami támogatásnak minősül?

- Három lehetőség:
 - Csoportmentességi szabályok alkalmazása (GBER)
 - De minimis szabályoknak megfelelő támogatás nyújtása
 - Egyedi notifikáció
- Ezt a döntést általában a program, és nem a projekt szintjén kell meghozni
 - Jogcímrendelet

De minimis támogatás

Mi a de minimis?

- De minimis rendelet 1407/2013
- Ez alapján **kisösszegű támogatás** nyújtható, szinte bármilyen célra, amíg a támogatás megfelel a rendeletben foglaltaknak
- Nem kell előzetes engedélyeztetni a Bizottsággal, csak tájékoztatási kötelezettség
- Nem nyújtható:
 - Ugyanarra a tevékenységre/költségekre, amelyre csoportmentességi kategória alapján is adnak támogatást
 - Exportösztönző támogatásra
 - A hazai termékek importáruval szembeni támogatására
 - A mezőgazdasági és akvakultúra ágazatban, arra külön rendelet vonatkozik (1408/2013)

- Kedvezményezettenként maximum €200,000 hároméves időszakon belül, akár több döntéssel, több részletben (kumulálódás)
- A €200,000-es plafon tagállamonként értendő, ez a határon átnyúló együttműködésekben több lehetőséget ad
- A közúti árufuvarozásban €100,000 a limit
- Támogatásintenzitási korlát nincs (akár 100%, a támogató döntése alapján)
- A kapcsolt vagy egy érdekkörbe tartozó vállalkozások de minimis támogatásai egybeszámítandók

Csoportmentességi kategóriák

- Csoportmentességi rendelet (GBER) 651/2014
- Előre meghatározott kivételi kategóriák, amelyek mentén a Bizottság előzetes engedélye nélkül is nyújtható állami támogatás
- A GBER meghatározza az egyes csoportmentességi kategóriák definícióját, elszámolható költség típusait, maximális támogatási összegeket és intenzitásokat, és egyéb korlátozásokat (pl. kizárt ágazatok)
- Támogatás intenzitás:
 - Egységes ráta
 - Területileg differenciált ráta (regionális támogatás)
 - Finanszírozási hiány ráta
- A mezőgazdaságra külön jogszabály vonatkozik (ABER 702/2014).

Csoportmentességi kategóriák

- Regionális támogatás;
- KKV támogatás (ezen belül többek között a KKV-k ETE programokban való részvételének támogatása)
- KKV finanszírozáshoz jutásának támogatása;
- K+F+I támogatás;
- Képzési támogatás
- HH és megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatási támogatása;
- Környezetvédelmi támogatás;
- Természeti katasztrófa okozta kár helyreállítására adott támogatás;
- Távoli régiók lakóinak közlekedési támogatása;
- Szélessávú infrastruktúra támogatása;
- Kulturális támogatás;
- Sport és rekreációs infrastruktúra támogatása;
- Helyi infrastruktúra támogatása.

Néhány gyakori félreértés

- Ha a támogatást egy közszféra vagy civil szervezet kapja, az biztos nem minősül állami támogatásnak.
 - **HAMIS.** Bármilyen szervezet vállalkozásnak minősülhet versenyjogi szempontból, ha gazdasági tevékenységet végez.
- Az EU állami támogatási szabályokat csak akkor kell alkalmazni, ha EU pénzt küöltünk.
 - **HAMIS.** Bármilyen közpénzből származó támogatás számít.
- Ha egy tevékenység az állami támogatások hatálya alá esik, akkor azt szigorúan tilos támogatni az EU finanszírozott programokból.
 - **HAMIS.** Állami támogatás adható jogszerűen, a csoportmentességi kategóriák mentén vagy egyedi bizottsági jóváhagyást követően.
- Ha az Irányító Hatóság jogellenesen nyújt támogatást, az csak az ő felelőssége.
 - Természetesen ilyen esetben van az IH-nak felelőssége. De akkor is kedvezményezett kell visszafizesse a jogellenes támogatást.
- Az állami támogatás csak pénzügyi támogatás lehet.
 - **HAMIS.** Bármilyen gazdasági előny formájában megjelenhet a támogatás.

- Egy projekt csak egy csoportmentességi kategóriába tartozhat.
 - **HAMIS.** A különféle jogcímek kombinálhatóak is egy projektben, a különféle tevékenységek különféle kategória alapján is finanszírozhatók. Természetesen az egyes költségteleket szét kell választani.
- Ha egy projektnek bevétele van, az állami támogatás hatálya alá fog esni.
 - **HAMIS.** A bevétel még önmagában nem minősíti a projektet, léteznek bevételtermelő, de állami támogatás hatálya alá nem tartozó tevékenységek (pl. szennyvízcsatorna).
- Ha egy tevékenység nem termel profitot, akkor az nem gazdasági tevékenység.
 - **HAMIS.** Nem a profitabilitás számít. Ha piaci termék/szolgáltatás értékesítés van, az gazdasági tevékenység.
- Nagy kockázat állami támogatásnak minősülő tevékenységeket támogatni EU forrásból.
 - Valójában sokkal nagyobb kockázat az állami támogatási jelleget elkendőzve támogatásokat nyújtani.